

## POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku G. J.  
przy uczestnictwie H. M.  
o stwierdzenie zasiedzenia,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 28 stycznia 2021 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni  
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.  
z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt II Cz (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni G. J. domagała się stwierdzenia, że jej matka E. R. nabyła przez zasiedzenie w dniu 20 października 1986 r., należący do innej współwłaścicielki – W. M., udział wynoszący 1/3 część w prawie własności bliżej opisanej nieruchomości położonej w B. Postanowieniem z dnia 8 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy w B. odrzucił ten wniosek, wskazując, że sprawa została już prawomocnie osądzona postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 26 kwietnia 2013 r. (II Ns (...)), oddalającym poprzedni wniosek G. J., zaś wnioskodawczyni nie wykazała, że doszło do zmiany okoliczności sprawy w rozumieniu art. 523 k.p.c. Postanowieniem z dnia 27 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił zażalenie wnioskodawczyni, która złożyła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie powstało istotne zagadnienie prawne dotyczące kwestii, czy cyt. „uzasadnione jest uprawnienie sądu odwoławczego (a także sądu pierwszej instancji rozpoznającego ponowny wniosek o stwierdzenie zasiedzenia, ale oparty o nowe okoliczności, o których mowa w art. 523 k.p.c.) do wyprowadzania wniosku o tożsamości okoliczności faktycznych stanowiących podstawę ponownego wniosku na podstawie ustaleń niezawartych w treści uzasadnienia postanowienia oddalającego uprzedni wniosek o zasiedzenie”. Kolejne zagadnienie dotyczy wykładni art. 366 k.p.c. w zw. z art. 523 k.p.c. co do tego, czy cyt. „oddalenie wniosku o zasiedzenie ze względu na ocenę, że wnioskodawca nie wykazał posiadania samoistnego całej nieruchomości, powinno prowadzić do przyjęcia, że ponowny wniosek o zasiedzenie, oparty na twierdzeniu o samoistnym posiadaniu nieruchomości w zakresie udziału innej osoby, w odmiennie oznaczonym okresie - powinien zostać odrzucony jako naruszający powagę rzeczy osądzonej”.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Skarżąca nie uczyniła zadość tym wymaganiom. Pierwsze zagadnienie zostało sformułowane w oderwaniu od ustaleń faktycznych i ocen prawnych przedstawionych w motywach zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego. Ponadto - pod pozorem problemu prawnego - zmierza wyłącznie do potwierdzenia przez Sąd Najwyższy stanowiska skarżącej, że ponowny wniosek oparła ona na zmienionych okolicznościach w rozumieniu art. 523 k.p.c., a zatem nie wystąpiła negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej. Tym samym błędem obarczone jest także drugie z przedstawionych zagadnień. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że oba wnioski dotyczyły stwierdzenia nabycia nieruchomości przez zasiedzenie przez tę samą osobę – E. R., której przysługiwał od dnia 21 czerwca 1972 r. spadkowy udział we własności przedmiotowej nieruchomości, zaś wskazana przez skarżącą w ponownym wniosku data nabycia własności (20 października 1986 r.) mieści się w granicach czasowych objętych poprzednim wnioskiem (22 września 1986 r., ewentualnie 22 września 1996 r.). W poprzednim postępowaniu (II Ns (...)), wniosek G. J. o nabycie przez jej matkę E. R. w drodze zasiedzenia własności całej nieruchomości został oddalony w oparciu o ustalenia i oceny prawne, w świetle których wniosek o zasiedzenie, wobec faktu, że E. R. była współwłaścicielką nieruchomości, mógł dotyczyć jedynie

pozostałych udziałów we współwłasności, zaś po drugie przedstawione dowody i ustalone fakty wskazywały, że E. R. nie była samoistną posiadaczką nieruchomości w zakresie przekraczającym należny jej udział, lecz jedynie zarządzała wspólną nieruchomością za dorozumianą zgodą pozostałych współwłaścicieli. Formułując istotne, zdaniem skarżącej, zagadnienia prawne, wnioskodawczyni nie uwzględniła, że przedstawiona w nich problematyka była już wielokrotnie przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym wskazano, że o powadze rzeczy osądzonej decyduje - poza identycznością stron i identycznością przedmiotu rozstrzygnięcia - także tożsamość podstawy sporu rozumiana jako zespół okoliczności faktycznych, które charakteryzują stosunek prawny pomiędzy stronami i z których powód (wnioskodawca) wywodzi swe roszczenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2018 r., I CSK 645/17, nie publ. i powołane w nim orzecznictwo). W postępowaniu nieprocesowym prawomocne postanowienia co do istoty sprawy oddalające wniosek mają względną moc wiążącą, ponieważ zgodnie z art. 523 zdanie drugie k.p.c., sąd może zmienić je w razie zmiany okoliczności sprawy. Wyjątek od zasady związania sądu orzeczeniem co do istoty sprawy jest jednak dopuszczalny jedynie w granicach i na podstawie zmiany okoliczności sprawy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 97/02, OSNC 2003 Nr 12, poz. 160; postanowienia z dnia 21 marca 1973 r., III CRN 429/72, OSP 1973,10, poz. 196; z dnia 4 lutego 1999 r., II CKN 172/98, niepubl.; z dnia 22 stycznia 2003 r., IV CKN 1689/00, niepubl.; z dnia 21 sierpnia 2008 r., IV CSK 231/08, niepubl.; z dnia 16 grudnia 2015 r., IV CZ 60/17, niepubl.; z dnia 9 września 2016 r., V CSK 60/16, nie publ.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono również, że przez pojęcie „okoliczności sprawy”, o których mowa w art. 523 zdanie drugie k.p.c., należy rozumieć stan faktyczny decydujący o oddaleniu wniosku, a nie jego ocenę prawną. Odstępstwo od prawomocności, mające charakter wyjątkowy, dotyczy sytuacji, gdy po wydaniu postanowienia oddalającego wniosek, uległy zmianie okoliczności istniejące w chwili jego wydania i stojące na przeszkodzie całkowitemu lub częściowemu uwzględnieniu wniosku. Chodzi zatem o okoliczności, które w świetle normy prawnej będącej podstawą zgłoszonego żądania są doniosłe dla jej zastosowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2017 r., I CSK

426/17, nie publ.). Sąd Najwyższy wielokrotnie także wskazywał, że wynikający z treści art. 610 § 1 w związku z art. 677 k.p.c. zakres niezwiązania sądu żądaniem w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia dotyczy możliwości określenia innej daty nabycia, a także innego, ograniczonego przedmiotowo, zakresu nabycia własności. Nie obejmuje natomiast możliwości orzekania o innym przedmiocie ani o innym prawie, które nie było przedmiotem żądania. Sąd ma obowiązek wydania orzeczenia odpowiadającego stanowi prawnemu, jaki wynika z ustaleń dokonanych w postępowaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., I CSK 582/09; z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11; z dnia 27 marca 2013 r., V CSK 202/12; z dnia 27 listopada 2014 r., IV CSK 128/14; z dnia 3 października 2017 r., I CSK 426/17, nie publ.).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

jw